

POLÍTIQUES DE CIUTADANIA I IMMIGRACIÓ

OBSTACLES A L'ACCÉS A LA PLENA CIUTADANIA

CRIDA**CONSTITUENT**

CRIDA CONSTITUENT

Redacció: Candidatura d'Unitat Popular – Crida Constituent

Coordinació: Comissió Immigració, diversitat i ciutadania

Maquetació i disseny: Comissió de comunicació

Juny, 2016

ÍNDEX

PRÒLEG	5
INTRODUCCIÓ	9
ÀMBIT: EXERCICI DELS DRETS INDIVIDUALS	11
Accès al padró	11
Informes d'arrelament i integració social	17
Informes d'adequació d'habitatge	21
Irregularitat sobrevinguda	25
Dret a vot	29
Espais de representació i mecanismes de participació	31
Protecció en front la violència patriarcal.	33
ÀMBIT: COL·LECTIU - COMUNITARI	35
Discurs públic	35
Protecció del laïcisme i de la llibertat religiosa.	37
Ordenances de civisme.	41
Aïllament social del feixisme.	45
La construcció de la catalanitat des de la diversitat.	47
ACOMPANYAMENT EN L'ACCÉS ALS SERVEIS	49
Sanitari	49
Educatiu	51
Habitatge	55
TREBALL	59
Accés al dret al treball	59
Menció específica al treball agrari	63
ACOMPANYAMENT EN DELICTES	
D'ODI RACIAL I DISCRIMINACIÓ	69

PRÒLEG

«És justícia i no caritat el que el món necessita»

Mary Wollstonecraft

La gestió de la diversitat és un dels reptes dels governs municipals actuals, els quals parteixen d'una realitat demogràfica en la que els orígens culturals diversos configuren les poblacions de pobles i ciutats catalanes. La migració s'ha deixat d'entendre com un flux, i ha passat a considerar-se una realitat que forma part de la nostra història i que viu a l'ADN de barris aixecats després de la llarga nit franquista.

De models de gestió de la diversitat n'hi ha diversos; des del multiculturalisme de tradició anglosaxona que planteja un model de segregació en convivència; a la integració francesa, que parteix de l'assimilació cultural com a bandera; passant pel model Intercultural, aquell que planteja la convivència entre orígens culturals diversos en un marc d'igualtat d'oportunitats. A casa nostra, fa temps que es treballa en pro de la Interculturalitat, com a model que parteix d'una mirada que, enlloc de jerarquitzar cultures i tradicions, tracta de

fomentar que les diverses comunitats es relacionin en condicions d'igualtat.

No obstant això, és imprescindible tenir en compte el marc legislatiu que regula la quotidianitat de les persones estrangeres a l'Estat Espanyol: la Ley Orgánica de Extranjería. La Ley Orgánica de Extranjería, LOEX d'ara endavant, implica un llarg procés de regularització per a les persones estrangeres que vulguin tenir papers de residència i tant sols s'aconsegueix resoldre amb unes condicions laborals i econòmiques quasi inexistentes a casa nostra, que han de perdurar durant tot el calvari administratiu. Així, tret de les persones que accedeixen a la nacionalitat perquè es casen amb alguna persona «nacional», aconseguir papers de residència a l'Estat Espanyol és una empresa complicadíssima que dura anys i que, en qualsevol moment, pot passar d'una tarja de residència a una irregularitat administrativa perquè es perd la feina.

Amb la LOEX com a fonament, actualment a l'Estat Espanyol es compta amb fronteres múltiples: hi ha les tradicionals fronteres que marquen els límits dels Estats i que a Espanya ja han causat milers de morts en poc temps. La frontera sud és un filat que mata, que ha costat vides i misèries, que vulnera sistemàticament els drets humans de les persones que, legítimament, tracten de creuar-la.

Per altra banda, hi ha les anomenades fronteres internes. Les fronteres internes són totes aquelles traves que, quotidianament, pateixen les persones estrangeres.

Les fronteres internes són les batudes als carrers, metros, autobusos i centres laborals, on agents de la Policia Nacional demanen papers de residència a les persones amb fisonomies sospitoses de ser estrangeres.

Les fronteres internes són els Centres d'Internament d'Estrangers que, repartits per tot Europa i part de la riba sud del Mediterrani, retenen a milers de persones a l'espera de ser expulsades dels límits de l'Europa Fortalesa. A la Zona Franca de Barcelona n'hi ha un.

Les fronteres internes són els vols de deportació que, amb mecanismes que contempen la sedació, la reducció física i amb la complicitat amb les companyies aèries, fleten milers de perso-

nes a països de fora de la Unió Europea, independentment de si són els països d'origen de les persones que hi viatgen.

Les fronteres internes són les vegades que les persones que no tenen nacionalitat espanyola han de justificar-se i ensenyar múltiples documents que avalin la seva credibilitat.

Les fronteres internes són les múltiples taxes, estatals, autonòmiques i locals, que han de fer front les persones que estan en vies de regularització.

Les fronteres internes són l'accés exclouent als serveis públics dels nostres municipis.

Les fronteres internes són els models de ciutadania exclouent, que segreguen a les persones en un rànquing de drets i de possibilitats en una Europa que ha deixat els drets socials per a una altra època.

Les fronteres internes són les targetes sanitàries denegades per no tenir papers, són les pors acumulades quan es camina vigilant les ombres, són les mirades de reüll quan es creua el carrer.

Les fronteres internes són la negació de l'exercici dels drets polítics, com el dret a vot, de les persones migrades.

Com poden conviure les pors, les taxes i els CIES amb el foment de la igualtat? Com es somnia la igualtat de drets en un model de ciutadania fet de filferro?

Ès hora que als municipis dels Països Catalans es treballi per la igualtat de drets fent una aposta per a la igualtat de condicions, per l'emergència de nous models d'institucionalitat, de nacionalitat i de drets.

Ès hora que als municipis dels Països Catalans el conflicte canviï de termes: el problema no és la diferència a taula, sinó la necessitat de construir una societat justa.

Llavors, sense dubte, tornarem a assenyalar el conflicte de classe: el del molt entre poques i poc entre totes, el de les condicions materials, el de poder dibuixar la vida que volem.

Llavors, sense dubte, tindrem la ferma convicció de posar els nostres Ajuntaments al servei del procés constituent per a fer emergir el comú arreu.

INTRODUCCIÓ

Durant els darrers tres lustres han arribat a Catalunya prop d'un milió i mig de persones immigrades, procedents de gairebé 150 nacionalitats (dades extretes de l'IdESCat, 2015) i que parlen més de tres-centes llengües (*Enquesta d'usos lingüístics de la població*, 2013). L'arribada d'aquesta població té un impacte no només quantitatiu sinó a més qualitatiu, *la població catalana mai havia estat tant diversa* (Domingo, 2014). Aquesta realitat exigeix que es doni resposta a problemàtiques emergents, amb l'objectiu de crear una ciutadania comuna en base a una societat ja per sempre multicultural.

No obstant, la història recent del municipalisme català no ens mostra una feina de fons per a eradicar aquells obstacles que impedeixen que les persones que han arribat recentment s'incorporin de forma normalitzada a la societat catalana. Algunes fonts (com els informes anuals de SOS Racisme), ens mostren que el racisme institucional no tant sols acompanya al racisme socials sinó que moltes vegades n'és el principal motor (Van Dijk, 2003). Per tal, per evitar qualsevol mena de discriminació per raó d'origen cal una acció directa des del carrer,

però també des dels municipis, una acció que ha de tenir una perspectiva de classe i de gènere, entenent que qualsevol ciutadà o ciutadana, independentment del seu origen i de la seva condició administrativa, forma part de la nostra comunitat i per tant han de ser defensats. Aquest principi de ciutadania inclusiva (De Lucas, 2001) ha de guiar l'acció municipal de les polítiques de ciutadania.

En el present document presentem diferents propostes d'acions concretes per a tal d'aixecar alguns dels obstacles que es pot trobar una persona immigrada en arribar a Catalunya. No es tracta d'un *numerus clausus*, sinó d'una primera aproximació que amb el pas del temps haurem d'anar adaptant i millorant. Existeixen altres textos en aquest sentit, tant governamentals com d'entitats, no obstant, amb aquestes fitxes, es pretén realitzar un treball d'actualització i introduir una perspectiva de classe i de gènere a les polítiques municipals que poden afectar a la diversitat cultural.

ÀMBIT: EXERCICI DELS DRETS INDIVIDUALS.

ACCÉS AL PADRÓ

DEFINICIÓ

El padró és tant sols un registre administratiu (LBRL, 1982) on s'han d'inscriure totes les persones que viuen en un determinat municipi. Cal tenir en compte que la inscripció al padró és un dret i un deure que té tota la ciutadania. Des de l'administració s'ha de garantir que tota la ciutadania pugui fer efectiva aquesta obligació, evitant posar traves innecessàries i facilitant les condicions d'accés al mateix. Cal doncs, que qualsevol persona que resideixi en un determinat municipi, sigui quina sigui la seva condició legal i sigui quina sigui les condicions en les quals està vivint en un determinat municipi, estigui empadronat.

Finalment, cal tenir en compte que si bé el padró per si sol no dóna drets ni comporta altres obligacions que la mera inscripció, d'aquest en depenen l'obtenció de drets i serveis com l'accés al sistema sanitari, al sistema educatiu o la possibilitat de regularitzar la condició administrativa. És per aquest motiu que facilitar la inscripció al padró se'ns mostra com a una

peça clau evitar condicions de vulnerabilitat de les persones del nostre municipi.

MARC LEGAL / MARC TEÒRIC

A Catalunya el marc normatiu és el següent:

- Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

Art. 39. Les persones inscrites al padró constitueix la població del municipi i en són veïns/es (condició que s'adquireix en el mateix moment de la inscripció), i tenen la condició política de catalans.

Art. 40.3. Les dades del padró municipal se cediran a altres administracions públiques que ho demanin, sense consentiment previ de l'afectat, només quan siguin necessàries per a l'exercici de les competències d'aquestes administracions, i exclusivament per a aquells afers per als quals la residència o el domicili siguin dades rellevants.

Pel que fa al marc espanyol, destaquem la següent normativa:

- Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les bases del règim local. Art. 15, 16 i 17
- Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

Art. 12. La inscripció al padró municipal és el requisit imprescindible per a l'accés i exercici del dret a l'assistència sanitària.

De tots els decrets, resolucions i altres que parlen sobre padró, destacaríem la Resolució de la subsecretaria de l'INE, publicada al BOE el 16 de març del 2015, que en una tasca de clarificació i compilació, preveu:

ACTUACIONS DES DE L'ÀMBIT MUNICIPAL

Per part de la ciutadania, el padró és una obligació i un dret i l'administració té l'obligació de garantir el seu exercici. Cal tenir en compte, que amb la inscripció padronal s'asseixeix la condició política de ciutadà de Catalunya (L 2/2003, de 28 d'abril) i que acaba essent, *de facto*, la porta d'entrada a diversos drets considerats bàsics. D'alguna manera, aquells municipis que dificulten l'accés al padró, estan evitant que el seu veïnat pugui accedir a drets tant bàsics com la salut, l'educació, l'habitatge... i dificulten el procés de normalització de la condició administrativa d'aquesta nova ciutadania.

Per tant, les actuacions des del municipis són:

- Facilitar l'accés al padró i l'emissió dels certificats que hi van associats.
- Què hem de sol·licitar per a la inscripció padronal?
 - Identificació (a través de qualsevol document oficial i en vigor, independentment de si té o no té autorització de residència).
 - Lloc de residència. Cal tenir en compte, com preveu la instrucció de la subsecretaria de l'INE:

«es completamente independiente de las controversias jurídico-privadas sobre la titularidad de la vivienda, lo es también de las circunstancias físicas, higiénico-sanitarias o de otra índole que afecten al domicilio»

- Com ho resolem si no ens identifiquen cap habitatge? Les persones sense domicili fix també tenen dret a estar inscrites al padró. En aquest cas s'aconsella que hi hagi un informe de serveis socials que acrediti aquesta situació i que, posteriorment, se li assigni una adreça a efectes de comunicació, tal i com preveu la normativa vigent.
- Impulsar un Reglament d'accés al padró municipal. Una mesura que serveix per esvair d'un cop per tots els dubtes d'interpretació o les males praxis que poden existir per part dels qui han de tramitar l'empadronament, a l'hora d'exigir requisits que la llei no preveu, com per exemple tenir un títol de propietat o contracte de lloguer del immoble, etc. Existeixen reglaments aprovats ja en alguns municipis que podem aportar quan n'impulem l'aprovació en el nostre, la qual ha de seguir la tramitació pròpia de totes les ordenances locals (decret d'incoació de l'expedient, constitució de la comissió redactora, aprovació inicial del text pel Ple, exposició pública, aprovació definitiva i publicació al BOP).

Dues situacions a treballar: sobreempadronament i sobreocupació.

Hi ha dues situacions que es donen amb assiduitat en el padró, són el sobreempadronament i la sobreocupació.

Entenem per sobreempadronament quan en un domicili hi ha empadronades més persones que les que efectivament hi viuen. Aquestes situacions poden perjudicar aquella ciutadania amb nacionalitat estrangera que en un futur vulgui reagrupar la seva família en aquest habitatge i que no podran perquè hi ha un nombre superior de persones empadronades al previst legalment (mirar el Decret 55/2009, de 7 d'abril, sobre les condicions d'habitabilitat dels habitatges).

Una qüestió diferent és el que s'ha anomenat sobreocupació d'habitatges. S'entén que un habitatge està sobreocupat quan hi viu més gent de la prevista en el Decret 55/2009. Hem d'entendre que la inscripció al padró no es pot limitar per les situacions de sobreocupació, no obstant, en aquests casos haurem d'activar els procediments que tinguem per assessorar i acompanyar les persones afectades a fi que puguin accedir a un habitatge digne.

INFORMES D'ARRELAMENT I INTEGRACIÓ SOCIAL

DEFINICIÓ

Els informes d'arrelament i els d'integració social són informes emesos pels serveis socials dels municipis i consells comarcals en els quals s'afirma que determinada persona està integrada en el municipi. La utilitat d'aquest informe depèn de la situació administrativa de la persona:

1. En el cas que la persona estigui en situació irregular, faci més de tres anys que està empadronada i tingui una oferta de treball, se li farà un informe d'arrelament per a tal que pugui regularitzar la seva situació i accedir al permís de residència i treball.
2. En el cas que la persona estigui en situació regular, hagi de renovar la seva targeta de residència i tingui alguna dificultat concreta (no haver cotitzat prou temps, tenir algun antecedent penal...), pot presentar un informe d'integració social per a intentar que la subdelegació del govern li tramiti de forma favorable la renovació.

MARC LEGAL:

Els informes d'estrangeria es basen en la Llei Orgànica d'estrangeria, el reglament que el desenvolupa i la Instrucció de la Direcció General per a la Immigració que desenvolupa com s'han de realitzar (www.gencat.cat/benestarsocialifamilia/immigracio).

Tràmit:

- El municipi on el sol·licitant hi està empadronat emet la proposta
- La Generalitat valida la proposta i emet l'informe
- En base a l'informe de la Generalitat, l'Administració de l'Estat resol el tràmit.

INFORMES D'ARRELAMENT SOCIAL

Sol·licitant: la persona estrangera en situació administrativa irregular que pretén l'arrelament social per haver romàs un mínim de tres anys continuats a l'Estat espanyol.

És preceptiu (la persona l'ha de presentar a la subdelegació del govern si vol accedir al permís de residència) i no vinculant (la subdelegació del govern pot emetre un informe en sentit diferent que el presentat per la Generalitat i l'Ajuntament).

Contingut mínim: hi haurà de constar els factors d'arrelament que es puguin acreditar, data d'empadronament, mitjans econòmics amb els què compta, vincles amb familiars residents, l'esforç d'integració a través del seguiment de programes d'inserció sociolaborals i culturals; coneixement de les llengües oficials.

INFORMES D'INTEGRACIÓ PER A LA RENOVACIÓ DE LA RESIDÈNCIA

Sol·licitant: la persona estrangera que ha de renovar la seva targeta de residència.

És optatiu i no vinculant. Podrà aportar-se en cas de no acreditar el compliment d'algun dels requisits previstos per la renovació de l'autorització.

Contingut mínim: la certificació de la participació activa de la persona sol·licitant en accions formatives destinades al coneixement i respecte dels valors constitucionals, valors estatutaris, etc. així com l'aprenentatge de les llengües oficials.

PRAXIS MUNICIPALS

Els «informes d'integració» poden esdevenir un obstacle efectiu per a les persones d'origen estranger. Des d'una perspectiva inclusiva cal, doncs, facilitar al màxim els mecanismes per a tal que aquestes persones puguin accedir als informes. A continuació exposem algunes consideracions:

- Consideracions **econòmiques**: durant la tramitació de la targeta de residència o de la seva renovació una persona d'origen estranger pot arribar a pagar tres tipus de taxes: al municipi, a la Generalitat i a l'Estat. Les situacions de vulnerabilitat de moltes d'aquestes persones fa que el pagament de la taxa sigui especialment gravosa. És per aquest motiu que proposem l'eliminació de les taxes allà on sigui possible.
- Consideracions de **continguts**: A part dels continguts exigits per la Generalitat i l'Estat, molts municipis demanen criteris extrems (proves escrites, nivell més alt de català...). Els informes desfavorables poden abocar les persones estrangeres a situacions d'extrema vulnerabilitat (sense papers no poden accedir al mercat de treball regular, a determinades ajudes socials...). És per això que considerem necessari facilitar al màxim l'obtenció d'aquests informes favorables.

INFORMES D'ADEQUACIÓ D'HABITATGE

DEFINICIÓ

El reagrupament familiar és el dret que tota persona té de con-viure amb els seu nucli familiar més proper. Les conseqüències socioafectives que implica fa que s'hagi de prestar especial cura en vetllar per aquest dret.

La Llei Orgànica d'Estrangeria preveu que per a exercir aquest dret és preceptiu un informe d'adequació de l'habitatge que, a Catalunya, realitzen els ens locals. A més, si la persona que ha reagrupat la família canvia de residència, en el moment de la renovació haurà de presentar un informe d'habitatge nou.

MARC LEGAL

Els informes d'estrangeria es basen en la Llei Orgànica d'estrangeria, el reglament que el desenvolupa i la Instrucció de la Direcció General per a la Immigració que desenvolupa com s'han de realitzar (www.gencat.cat/benestarsocialifamilia/immigracio).

Tràmit:

- El municipi on el sol·licitant hi està empadronat emet la proposta
- La Generalitat valida la proposta i emet l'informe
- En base a l'informe de la Generalitat, l'Administració de l'Estat resol el tràmit.

INFORMES D'ADEQUACIÓ DE L'HABITATGE PER A EFECTUAR EL REAGRUPAMENT

Sol·licitant: la persona estrangera reagrupant que ha canviat de domicili.

És preceptiu (la persona l'ha de presentar a la subdelegació del govern si vol accedir al permís de residència) i no vinculant (la subdelegació del govern pot emetre un informe en sentit diferent que el presentat per la Generalitat i l'Ajuntament).

Contingut mínim: títol que habilita per l'ocupació de l'habitatge, nombre d'habitacions i ús al qual es destinen, condicions d'habitabilitat, equipament i nombre de persones que hi viuen.

INFORMES D'ADEQUACIÓ DE L'HABITATGE PER A RENOVAR EL PERMÍS DE RESIDÈNCIA

Són informes sobre l'habitatge que s'emeten quan la persona que ha reagrupat s'ha canviat el domicili. Es demanen quan s'ha de concedir la renovació.

Sol·licitant: la persona estrangera reagrupant que ha canviat de domicili.

És preceptiu (la persona l'ha de presentar a la subdelegació del govern si vol accedir al permís de residència) i no vinculant (la subdelegació del govern pot emetre un informe en sentit diferent que el presentat per la Generalitat i l'Ajuntament).

Contingut mínim: títol que habilita per l'ocupació de l'habitatge, nombre d'habitacions i ús al qual es destinen, condicions d'habitabilitat, equipament i nombre de persones que hi viuen.

PRAXIS MUNICIPALS

Com en els informes d'arrelament social i d'integració, les males praxis municipals fan que moltes vegades l'accés als drets més fonamentals i bàsics estiguin bloquejats per decisions polítiques poc justificables. Entenem que des del municipalisme s'hauria de facilitar al màxim l'accés a aquests drets. Mirem algunes consideracions:

- Consideracions **econòmiques**: Molts municipis estableixen taxes excessivament oneroses (alguns arriben a demanar 135€ per l'informe d'habitatge). Tot i que l'estat i la Generalitat estableixen taxes per l'informe, entenem que al tractar-se de l'exercici d'un dret bàsic, no hauria d'haver-hi taxes en la tramitació de l'informe.
- Consideracions de **contingut**: per a emetre l'informe molts municipis exigeixen criteris extrems respecte els previstos legalment. La finalitat d'aquesta decisió és bloquejar l'entrada de nova població estrangera al municipi. Algunes d'aquestes males praxis inclouen demandes com que el propietari del pis (quan no és el sol·licitant) doni permís per al reagrupament, el sol·licitant faci un lapsus de temps determinat que viu en el municipi, s'estigui al corrent de pagaments que no tenen a veure amb el procediment en qüestió (per exemple, les quotes de les comunitats de propietaris)... Entenem que per a fer efectiu aquest dret, com a municipi no s'han d'exigir altres requisits que els estrictament exigits.

IRREGULARITAT SOBREVINGUDA

DEFINICIÓ

Les persones estrangeres estan sotmeses a un sever règim de renovacions i, en el cas que no compleixin amb un seguit de requisits, poden arribar a perdre el permís de residència. La pèrdua de la regularitat administrativa després d'anys en situació legal té implicacions molt importants: la pèrdua de la possibilitat de tenir treball regular, de determinades mesures de protecció social, dificulta l'entrada i el manteniment en el sistema educatiu... Hem de ser conscients del que suposa, amb les actuals xifres de l'atur i amb l'alta precarietat i temporalitat en la contractació, l'exigència d'un contracte de treball en vigor per poder accedir a la renovació. Al que cal sumar la rigidesa de les formalitats administratives.

D'acord amb la normativa vigent, Llei i reglament d'estrangeria, la persona estrangera en règim extracomunitari ha de seguir el següent itinerari per poder renovar el permís:

1. Tenir 6 mesos treballats i en alta a la Seguretat Social l'any anterior durant la vigència del primer permís, pos-

seir un nou contracte de treball i estar d'alta a la Seguretat Social o assimilada en el moment de la sol·licitud.

2. I en cas de quedar-se involuntàriament a l'atur sense poder cotitzar els 6 mesos, tenir 3 mesos treballats i en alta, sempre que la persona hagi anat a inscriure's a l'Oficina del SOC com a demandant d'ocupació, posseeixi un nou contracte de treball (o cobri l'atur) i estigui d'alta o assimilada en el moment de la sol·licitud (els tribunals avalen que subdelegació denegui la renovació si malgrat tenir la resta de requisits, fins i tot el més difícil que és aconseguir un nou contracte de treball, la persona no havia anat a inscriure's al SOC. El més aconsellable és doncs recomanar inscriure's sempre al SOC i arreu on es pugui: borses de treball d'entitats, empreses, etc.).

PRINCIPALS DIFICULTATS: LA QUANTIFICACIÓ.

A partir de les dades que tenim disponibles, no podem saber quantes persones estan caient en la irregularitat, o estan en perill de caure-hi, cada any. Diferents entitats socials estan alertant de l'increment significatiu de persones que estan atinent i que o bé ja han perdut els paper, o bé estan a punt de perdre'ls.

Per saber fins a on és un problema real, podem emprar les dades que ha fet públiques la Direcció General per a la Immigració (2014) i que ens marquen un mínim de persones a les quals afecta (és a dir, segurament hi ha molta més gent a la qual afecta):

- Persones que sol·liciten un informe d'arrelament social (Info2) i tenen un NIE previ(*)

Província	Total	Duplicat	Favorable	Defavorable	Desconegut	Altres
Barcelona	201	7	220	17	1	5
Catala	29		24	4		1
Lleida	26	1	20	3	1	1
Taragona	41	1	31	8		
Total	301	9	315	32	2	7

- Pel que fa al volum de persones en risc de caure en la irregularitat, podríem centrar-nos en aquells que sol·liciten l'informe d'integració social (Info3):

Països	Total	Duplicat	Favorable	Desfavorable	Desistiment	Altres	Percentatge resoltes
Bèlgica	610	2	203	80	11	60	45
Grècia	434	2	249	118	1	11	32
Lituà	18		12	5		1	
Marroc	121	2	55	50	1	10	1
Total	1.183	6	519	294	13	136	40

DES DELS MUNICIPIS, QUÈ FER?

- Millorar la informació:
 - Pel que fa als professionals; donar a conèixer el perfil de les persones en perill de caure en irregularitat sobrevinguda als diferents serveis municipal que els pot ser d'interès, en especial les oficines d'atenció al públic, els serveis d'acollida, els serveis d'inserció laboral...
 - Pel que fa a les persones sense nacionalitat espanyola, informar-les de les condicions legals necessàries per a la renovació de la seva documentació i de les condicions per a l'emissió dels informes d'integració social emesos per la Generalitat. Una mesura seria editar tríptics informatius en diferents idiomes els requisits i itinerari a seguir per a renovar. Així com crear una xarxa d'acompanyament de persones voluntàries facilitadores d'aquest itinerari.
- Adaptació dels serveis a aquest perfil:
 - **Els diferents serveis d'ocupació existents**, tant municipals com de la Generalitat, han viscut tradicionalment d'espatlles a aquests col·lectius. Per una banda, en el marc del SOC (Servei d'Ocupació de Catalunya) no es treballa amb població que no disposi de permís de treball. Per altra banda, les persones que estan en

perill imminent de perdre el permís de treball, tampoc són considerats com a col·lectius prioritaris en els programes d'inserció laboral, passant senzillament a la cua sense tenir en compte aquesta consideració. Finalment, les persones amb perfils de qualificació més baixos (persones analfabetes, amb dificultats de comprensió de la llengua...), que són majoritàries entre les que estan en perill de caure en la irregularitat, tenen dificultats reals per accedir a programes formatius perquè no compleixen amb els requisits mínims exigits. Aquest model ha estat copiat per molts serveis d'ocupació municipals.

- Es podrien suggerir, doncs, les següents propostes de treball:
 - **Adaptar els programes d'inserció laboral** (o crear-ne de nous) per aquelles persones amb bagatges formatius més elementals (en especial per a persones que desconeixen la llengua o són analfabetes).
 - Obrir tots els programes formatius al conjunta de la ciutadania, independentment de la seva condició administrativa.
 - Valorar les persones que estan en perill de caure a la irregularitat com a **perfils prioritaris** en la derivació als programes d'inserció laboral.

DRET A VOT A LES ELECCIONS MUNICIPALS

DEFINICIÓ

La Constitució espanyola preveu que les persones estrangeres podran accedir al sufragi actiu i passiu en determinades condicions.

Article 13.2 de la Constitució: «solamente los españoles serán titulares de los derechos reconocidos en el artículo 23, salvo lo que, atendiendo a criterios de reciprocidad, pueda establecerse por tratado o ley para el derecho de sufragio activo y pasivo en las elecciones municipales»

El requisits per a poder votar, són els següents:

- Titulars: no només són els ciutadans i ciutadanes comunitaris (com disposa l'art. 8.B.I TCE), sinó que poden ser-ho totes les persones estrangeres a les que se'ls reconegui el dret en virtut de tractat o llei i en condicions de reciprocitat.

- Prèvia mediació dels tractats o de la llei i reciprocitat (UE + Bolívia, Cabo Verde, Chile, Colòmbia, Corea, Ecuador, Islandia, Noruega, Nova Zelanda, Paraguai, Perú y Trinidad y Tobago)
- Residència legal a Espanya
- Veïnatge administratiu en un municipi espanyol.
- Contingut del dret: el sufragi actiu i passiu

ACCIONS DES DEL MUNICIPALISME

El dret a vot, és a dir, el dret a la participació activa i passiva en les eleccions és, a nivell simbòlic i a nivell real, una de les principals barreres als drets civils i polítics que haurien d'exercir les persones que no gaudeixen de nacionalitat espanyola.

Algunes accions que es poden emprendre, són:

- Informar a tota la població que pot exercir el dret a vot dels terminis i les condicions per a poder-lo exercir. Molts ajuntaments envien cartes a tots els ciutadans que poden complir aquests requisits informant-los de requisits i terminis.
- Iniciar o secundar campanyes per a reclamar el dret al sufragi actiu i passiu per a totes les eleccions i pel conjunt de la població, independentment del seu origen.

ESPAIS DE REPRESENTACIÓ I MECANISMES DE PARTICIPACIÓ

A més del dret al vot com a mecanisme de representació indirecta, als municipis també comptem amb eines de democràcia directa que poden emprar les persones estrangeres sense dret a vot. Encara que els mecanismes de participació ciutadana no són equiparables legalment al dret a ser elector i elegible, no podem deixar d'aprofitar el potencial que tenen tant pel que fa a la participació de la persona estrangera en la societat d'acollida, com per posar en valor la igualtat de drets civils i polítics com a eina de conscienciació per assolir el dret al vot.

Els mecanismes concrets dependran de cada Reglament de Participació existent en cada municipi, o en defecte de reglament les pràctiques participatives existents, i que solen ser: la consulta popular, l'audiència pública, el dret de petició i la iniciativa ciutadana. A banda d'aquests mecanismes amb que la ciutadania dialoga directament amb el govern de la seva ciutat sobre afers públics, també tenim espais de representació i processos participatius, com poden ser els que es posen en marxa durant l'aprovació del planejament urbanístic, però no només. Cal que impulsem l'aprovació de Reglaments de participació

inclusius on es tingui en compte el factor de la multiculturalitat i la diversitat en la cultura participativa que pot ser desigual, començant per les mancances de la de la societat d'acollida.

Al mateix temps, es donen situacions en comunitats nacionals que s'agrupen al voltant de lideratges que no cassen amb la nostra concepció assembleària o mínimament democràtica de l'associacionisme. Una situació a treballar i de la que sovint es serveixen les pròpies institucions perquè simplifica la interlocució amb el col·lectiu, però pot distorsionar i molt la representativitat d'aquella comunitat en el municipi.

Els mecanismes participatius, en la mesura que són horitzontals i permeten la participació directa dels associats i associades són una bona eina per desarticlar falsos lideratges i jerarquies que, a més a més, tenen un impacte de gènere clar pel que fa a l'arraconament de les dones dins d'alguns col·lectius. L'ofensiva patriarcal viscuda enguany contra les dones actives en l'espai de representació col·lectiva que és la política aconsella aprofundir en aquestes mesures, amb més motiu quan es tracta de persones que pateixen una triple discriminació, per origen, sexe i classe social.

PROTECCIÓ EN FRONT LA VIOLÈNCIA PATRIARCAL.

La qüestió de la violència contra les dones es mostra transversal a totes les edats, estrats socials, nacionalitats o cultures, per la qual cosa l'enfoc de la lluita per eradicar-la ha de ser necessàriament global.

Tanmateix, les dones víctimes de violència masclista es poden trobar amb dificultats afegides per l'aïllament social, l'idioma, la manca de papers, les dificultats econòmiques i la llunyania dels seus familiars. En moltes ocasions, la migració mateixa no és fruit d'una decisió pròpia de la dona sinó la darrera estació d'un itinerari que comença amb un casament forçós i continua amb el desplaçament de la dona allà on decideixi instal·lar-se el marit, així com també són nombrosos els casos d'immigrants homes que han aconseguit certa estabilitat a l'Estat espanyol (papers, casa, treball) i quan van de vacances als seus països d'origen «adquireixen» una esposa a seleccionar entre diverses ofertes de famílies desesperades per la situació econòmica.

En aquest context familiar, la dona víctima de violència masclista no te empara de cap mena i difícilment denuncia la seva

situació, ni a la seva família ni al lloc de residència, sinó que la suporta en silenci. Només ens alguns casos, bé per denúncies de veïnat o coneguts, bé perquè la violència afecta a fills i filles, aquestes dones són capaces de requerir l'ajut policial i institucional.

És evident que en aquesta situació les dones que no tenen papers ni treball o els manca una d'ambdues coses, es troben en pitjors condicions que les que tenen regularitzada la seva situació administrativa i accedeixen a un treball, que pot trencar l'aïllament i possibilitar l'emancipació econòmica en cas de separació. Al mateix temps, trobem un mapa força desigual de recursos als municipis, de manera que mentre en uns està solucionat el servei d'acollida d'urgència quan la dona és agredida i ha de fugir del seu domicili mentre es tramita i s'obté plaça en un recurs residencial de la Generalitat, en d'altres no existeix cap servei i depèn completament de la bona voluntat d'entitats del tercer sector que no sempre comptem amb la deguda preparació professional per atendre dones agredides i els seus fills i filles.

MESURES

La legislació d'estrangeria conté algunes previsions de discriminació positiva en aquests casos que cal conèixer, com per exemple una via d'accedir a la regularització de les dones sense papers que són víctimes de violència masclista, facilitats en la renovació, etc. Podem crear o demanar crear punts d'informació a les dones; treballar-ho a través de serveis socials dels barris; articular serveis residencials d'urgència per a víctimes de violència masclista en els municipis; agilitzar la tramitació burocràtica que es posa en marxa quan es dona un cas i es posa en marxa el protocol de protecció a la víctima; fomentar les xarxes feministes de defensa dels drets de les dones; fer campanyes de sensibilització i denúncia; etc.

ÀMBIT: COL·LECTIU - COMUNITARI

DISCURS PÚBLIC

DEFINICIÓ DE LA PROBLEMÀTICA

L'adopció per part d'institucions, tècnics municipals o altres agents rellevants del municipi d'arguments o postulats racistes, és un element clau per a explicar la propagació de discursos xenòfobs. Aquests postulats no solen ser obertament racistes, sinó que moltes vegades s'assumeixen de forma implícita:

Les elits (institucions, mitjans de comunicació, personalitats rellevants, actors polítics...) afirmen que no tenen res a veure amb el racisme (amaguen els seus discursos sota una aparença d'objectivitat). No obstant, el prejudici i la discriminació no són innats, sinó apresos. Si el discurs fos predominantment no racista, seria improbable que el racisme s'estengués per la societat.

Van Dijk, T. A.,
(2006), *Discurso de las élites y racismo institucional. Medios de comunicación e inmigración*, 15-36.

Per tant, creiem que hi ha una relació entre discurs públic - racisme institucional - racisme social, i és responsabilitat nostra aconseguir trencar amb aquesta dinàmica. Allà on trobem formes de racisme popular, hi trobem en gran mesura racisme de les elits (Van Dijk, 2006), per això hem de centrar la nostra atenció en aquest racisme: sinó som actius en combatre'l, serem còmplices de la seva reproducció.

POSSIBLES ACTUACIONS

Aquest apartat voldria un document propi, no obstant, apuntem algunes possibles actuacions que poden ajudar a oposar-nos a la propagació d'aquests discursos xenòfobs:

1. Establir un discurs públic explícitament antiracista. Així, en tots els àmbits de la comunicació, de la mateixa manera que es té en compte els elements de gènere o de classe, també s'han de tenir en compte els d'origen. Cal doncs apostar per un llenguatge inclusiu del conjunt de la ciutadania.
2. Combatre i desmentir el conjunt d'estereotips i tòpics que tenen per objecte la població d'origen immigrat, especialment si les persones que fan aquesta difusió són personatges públics o personal de l'administració (per la seva presumpció de credibilitat).

PROTECCIÓ DEL LAÏCISME I DE L'EXERCICI DE LA LLIBERTAT RELIGIOSA

DEFINICIÓ DE LA PROBLEMÀTICA

La riquesa i la diversitat que ha generat l'arribada de l'onada internacional de la immigració s'ha vist reflectida, també, en l'àmbit religiós: a Catalunya s'hi practiquen les principals religions, en la seva pluralitat de formes.

1. Mapa de la diversitat religiosa.

La llibertat de pensament, consciència i religió és garantida jurídicament. Inclou el dret a manifestar-la de forma individual i col·lectiva, tant en públic com en privat, i té com a únics límits la resta de drets fonamentals.

No obstant, molts dels centres de culte de les religions no hegemòniques estan en mal estat, tenen dificultats poc justificables per aconseguir les llicències d'obertura o han estat expulsades, per les ordenances municipals, a les afores del poble o en polígons industrials. Així mateix, altres aspectes de la religiositat com la gestió de la mort o de determinades festivitats no compta amb el suport o la complicitat que ho té la religió catòlica (no existeixen cementiris adaptats a creences no majoritàries, festivitats com el *id al-ad·ha*, són viscudes de forma problematitzada....)

PROPOSTES D'ACTUACIÓ

Distingim entre actuacions de discurs públic i actuacions materials:

- Actuacions pel que fa al discurs públic (àmbit simbòlic): Cal un reconeixement públic del laïcisme institucional, que ha d'anar acompanyada del reconeixement al respecte de la pluralitat de creences presents en el municipi. El reconeixement idoni de les festivitats de les religions minoritàries, o establir un diàleg similar entre el conjunt de creences, són només uns primers passos a seguir en aquesta direcció.
- Actuacions en l'àmbit material, apuntem alguns elements que s'haurien de desenvolupar:
- L'ens local ha de garantir el dret a l'obertura de centres de culte (conforme les normes generals).
- Els plans d'ordenació urbanística municipal han de preveure sòl amb la qualificació de sistema d'equipament comunitari que admeti usos de caràcter religiós de nova implantació.
- El consistori ha d'abstenir-se de participar en actes religiosos d'una sola confessió, tradicionalment la catòlica,

amb càrrecs públics que hi tenen un rol dins d'alguns tipus d'actes, com també ha d'abstenir-se de convertir en actes religiosos el que han de ser actes públics (com commemoracions de departaments concrets o cossos com agents o bombers, inauguracions d'edificis o seus institucionals, etc.). Podem impulsar mocions en aquest sentit per a que el nostre ajuntament adopti una posició neutra i, per tant, necessàriament laica en front el fet religiós.

ORDENANCES DE CIVISME

DEFINICIÓ DE LA PROBLEMÀTICA

Les ordenances de civisme van néixer en el món local a mitjans de la dècada passada amb l'objectiu de «posar ordre» a l'espai públic. El plantejament partia d'una concepció problematitzada de l'espai públic i una necessitat de regular-lo per part de molts responsables polítics. Aquesta concepció problemàtica es veu en els objectius d'algunes d'aquestes ordenances (Ex: *Ordenança de civisme de Barcelona*):

- Ordenar i perseguir determinats usos públics de la ciutat.
- «Fomentar i garantir la convivència ciutadana» a l'espai públic

Darrera d'aquesta Ordenança aprovada de forma pionera pel PSC barcelonès es va estendre una autèntica onada d'ordenances a molts municipis, a la seva imatge i semblança, per bé que tan sols es tractés de la importació a l'Estat espanyol de les noves polítiques ultraliberals en matèria de seguretat ciutadana

llençades per l'alcalde Giuliani de Nova York, en un context d'autèntica paranoia autosecuritària post IIS, que aviat traspassaria l'atlàntic per ser aplicades amb fervor a les banlieues franceses i en la reforma del Codi Penal operada pel govern Aznar amb què havia de «barrer las calles». Fruit d'aquesta corrent de mà dura davant la pobresa i l'exclusió, tenim doncs les ordenances de civisme que no han suposat cap millora palpable en la resolució dels conflictes socials que es deixen veure, també però no únicament, en l'espai públic i sí, en canvi, han fet guanyar terreny a la dreta en la mesura que han servit per traslladar a l'esfera de l'ordre públic i la seguretat qüestions i problemàtiques ciutadanes que mereixerien mesures de justícia social.

Amb el temps, en molts municipis catalans, les ordenances de civisme han caigut en desús, tot i que en altres segueixen aplicant-se. En tot cas, la pressió mediàtica que exigia l'establiment de mesures per a regular l'ús de l'espai públic ha disminuït. Recordem que aquesta pressió sobre un «ús no legítim» de l'espai públic anava centrat sobre determinats col·lectius i en torn a la concepció que hi havia un ús abusiu de l'espai públic. D'alguna manera, l'ordenança de civisme ha estat una mena de codi penal municipal que, actuant com a calaix de sastre, s'hi penalitzaven totes aquelles conductes no delictives que no agradaven a les elits polítiques.

POSSIBLES ACTUACIONS

- En tant considerem que les ordenances de civismes poden ser un obstacle o, fins i tot, una causa d'exclusió, hem de valorar-ne la necessitat de derogar-les, sobretot aquells articles que suposen incrementar el grau de vulnerabilitat de la població (especialment les dirigides a joves, treballadores sexuals...)
- Mentre no n'aconseguim la derogació, cal impulsar una revisió de les ordenances per exigir-ho així la Resolució del Parlament de Catalunya del ple monogràfic de la pobresa que, per esmena de la CUP al Parlament, va introduir la revisió de les ordenances de civisme per a eli-

minar de tots els textos l'estigmatització de la pobresa. Com exemple d'aquestes revisions pioneres trobem publicat al BOP la revisió de l'Ordenança de Lleida, on una intensa tasca de les entitats del tercer sector i moviments socials van impulsar la revisió amb una proposta tècnica molt acurada. Es tracta d'eliminar sancions per dormir al carrer, agafar menjar dels contenidors, rentar-se en una font pública o considerar-se que el vestuari o l'estat d'higiene de la persona és incompatible amb l'ús de l'espai públic, un catàleg d'infraccions que tenen un sol nom: pobresa i que no són de rebut des del punt de vista dels drets fonamentals.

AÏLLAMENT SOCIAL DEL FEIXISME.

En tota Europa s'està produint un fenomen electoral que és l'auge del feixisme, amb l'entrada a molts consistoris de regidors i regidores d'extrema dreta que venen un discurs populista on la persona estrangera és el boc expiatori de la manca de polítiques socials i la situació de crisi, així com la resposta d'ordre a la desconfiança que genera en les capes més tradicionalistes de la societat la multiculturalitat d'un món global.

Cal que desemmascarem les intencions d'aquests populismes, del seu ideari jerarquitzat, del racisme i de la demagògia que utilitzen. Però també cal combatre els tics populistes dels partits no extremistes, ben al contrari sovint partits que governen des de la centralitat, quan aprofiten l'excusa del alliberament de gènere (mentre aproven zero mesures per alliberar i conscienciar les dones) per atiar la islamofòbia, per exemple en el cas dels intents fallits de prohibició del vel islàmic dins alguna ordenança de civisme o en el cas de planejaments o directrius urbanístiques que volen impedir els minarets per motius aliens a l'urbanisme. La tolerància d'actituds i plantejaments xenòfobs en aquests partits majoritaris normalitza

després els discursos de l'extrema dreta i els poden arribar a fer susceptibles de pactes de govern amb aquests.

Cal incidir en la no cobertura dels partits que no respecten els drets fonamentals, entre els quals hi ha la lliure circulació i tria de país de residència, per part dels mitjans de comunicació, els actes públics, debats, etc. per evitar l'efecte legitimador i normalitzador que la seva inclusió pot suposar.

LA CONSTRUCCIÓ DE LA CATALANITAT DES DE LA DIVERSITAT.

Per últim, en l'àmbit col·lectiu destaca l'actual revolta democràtica dels catalans i les catalanes per la construcció d'una República catalana que permeti autogovernar-se i gaudir de majors quotes de llibertat i justícia social.

En aquest marc de construcció del nou país també cal tenir en compte la catalanitat com a concepte allunyat del lloc de naixement, la nissaga familiar, el folklore o l'etnicisme, encarant una catalanitat integradora i oberta que es construeixi des de les voluntats i on tothom suma.

Experiències culturals integradores n'hi ha al llarg i ample del territori, si bé cal incidir en que assoleixin també espais de representació col·lectiva prou significatius i allunyats del paternalisme, on aprofundir en aquesta tasca d'inclusió en la catalanitat en primera persona, deslligat dels trets més tradicionals, com és el cas de Súmate.

La qüestió de la llengua com a vehicle de cohesió social i amb respecte al ús de les llengües, oficials o no, entre la mateixa ciutadania cridada a ser catalana per formar part del col·lectiu en el que viu, allunyant-se progressivament de l'adjectiu de

«nous» catalans i catalanes.

Cal impulsar accions de reconeixement de la catalanitat de les persones que vulguin incorporar-se a la mateixa, fomentar el coneixement de la llengua i la no segregació de la població per diferències culturals.

Cal implicar les persones d'origen estranger en els processos i mobilitzacions per un procés constituent realment integrador i participatiu.

ÀMBIT: ACCÉS A SERVEIS I RECURSOS.

ACOMPANYAMENT EN L'ACCÉS AL SISTEMA SANITARI.

DEFINICIÓ DE LA PROBLEMÀTICA

En aquest cas, no es tracta d'una competència municipal, però si que des de l'àmbit local es pot ajudar a l'acompliment d'un dret bàsic, sobretot en fer un bon acompanyament. Mitjançant diferents serveis i recursos podem arribar a saber quin percentatge de la ciutadania no està coberta pel sistema sanitari (persones no empadronades o que per diferents motius no han tramitat la targeta).

S'ha de tenir en compte que per determinades circumstàncies (com la situació sanitària en els països d'origen o l'impacte del procés migratori), la ciutadania d'origen immigrant pot ser especialment vulnerable en temes de Salut.

El marc legal català preveu una cobertura diferent, en l'àmbit sanitari, seguint una triple gradació:

1. Persones no empadronades o amb menys de 3 mesos de padró. Tenen un primer nivell de protecció sanitària que inclou, bàsicament l'assistència ambulatoria.

2. Persones que fa més de tres mesos que estan empadronades. Tenen un segon nivell de protecció i poden accedir de forma generalitzada al sistema sanitari.
3. Dones embarassades i menors. Gaudeixen d'una protecció especial, independentment de si tenen o no targetes sanitàries.

POSSIBLES ACTUACIONS

Tot i que les competències no són municipals, cal atendre alguns elements:

L'accés al sistema de salut és una qüestió de primer ordre. Per tant, des dels serveis municipals cal fer una bona derivació de totes les persones ciutadanes al serveis sanitaris a fi que tramitin la Targeta Sanitària.

La salut no es pot entendre, tant sols, des d'un punt de vista individual, sinó cal atendre aquest dret des d'una perspectiva comunitària. Per tant, des dels diferents serveis d'acció social, ciutadania... cal implementar programes de foment de la salut des d'aquesta perspectiva.

ACOMPANYAMENT EN L'ACCÉS AL SISTEMA EDUCATIU

DEFINICIÓ DE LA PROBLEMÀTICA

El dret a l'educació transcendeix qualsevol situació administrativa en la qual es pugui trobar una persona. Així, tots els menors d'edat, independentment del seu origen o altres consideracions legals, tenen els mateixos drets que qualsevol altre entorn al sistema educatiu. Aquest dret inclou l'accés a l'educació bàsica, gratuïta i obligatòria, al sistema de beques i a la titulació corresponent.

Les persones estrangeres amb permís de residència tenen el dret a l'accés amb les mateixes condicions que la ciutadania de l'Estat a l'educació postobligatòria. Així mateix, els estrangeres persones estrangeres amb permís de residència podran participar en equips docents o d'investigació.

Hi ha diferents situacions no desitjables que s'han de treballar necessàriament des de l'àmbit local. Intentarem distingir segons grans àrees on treballar aquestes problemàtiques:

ACCÉS AL SISTEMA EDUCATIU:

- Informació durant la primera acollida. Durant el procés d'acollida de persones estrangeres, a vegades es detecten nens i nenes en edat escolar que per desconeixement no s'incorporen a l'escola fins mesos després de la seva arribada. Molta d'aquesta mainada pot estar desatesa abans no se'ls ha explicat les possibilitats d'entrada en el sistema educatiu. Cal, necessàriament una coordinació entre el padró d'habitants i les oficines d'escolarització a fi que ningú quedi desatès.
- Zonificació i derivacions en centres. Cal tenir en compte que tant les zonificacions escolars com les derivacions han de perseguir com a objectiu final l'interès del menor i el principi d'equitat. En aquest sentit, les polítiques de disseny de zones escolars han de perseguir afavorir dinàmiques que previnguin la segregació escolar i l'estigmatització dels centres i siguin respectuoses amb la diversitat present en els municipis.
- Cal que hi hagi una comissió de garanties d'admissió i de seguiment de l'escolarització que vetlli pels drets dels infants en relació amb el sistema educatiu i pels principis d'equitat i qualitat de l'ensenyament públic. Aquesta comissió ha de comptar amb la participació del conjunt de la comunitat educativa (familiars, mestres, tècnics municipals...)

ATENCIÓ A LES NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE L'ALUMNAT.

- Cal garantir un sistema d'acollida escolar que fomenti l'autonomia individual, lingüística, acadèmica... del conjunt de l'alumnat. Fora de l'horari escolar, els programes d'ajuda i suport a l'escolarització poden ser una bona eina per a millorar la formació de l'alumnat.
- Cal reduir l'impacte de les desigualtats socioeconòmiques en el marc de l'escola. En aquest sentit, diversos municipis amplien les beques dedicades a l'àmbit escolar en diferents aspectes: beques menjador, llibres...
- Millorar la vinculació de l'escola amb l'entorn. La desaparició dels Plans Educatius d'Entorn (que pretenien

millorar la relació de l'escola amb l'entorn de l'alumnat) ha significat, a la pràctica, l'abolició d'un instrument que permetia lligar l'entorn comunitari de la mainada, amb els espais educatius formals i informals. Cal restablir taules de coordinació i recursos compartit a fi de refer a nivell municipal els Plans Educatius d'Entorn.

ACCÉS DELS ADULTS AL SISTEMA EDUCATIU:

Més enllà del dret general de totes les persones a la formació al llarg de tota la vida, hi ha dues necessitats molt específiques que cal atendre:

1. Alfabetització per a adults. Un dels principals elements d'exclusió social és l'analfabetisme de moltes persones que viuen actualment a Catalunya. La impossibilitat d'accedir a altres recursos formatiu o a determinades feines, converteix l'analfabetisme en un dels primers elements de pobresa. Cal fomentar programes d'alfabetització instrumental per a millorar l'autonomia de les persones que ho necessitin.
2. Aprenentatge de la llengua. El català és la llengua vehicular a Catalunya i cal garantir la possibilitat del seu coneixement, a partir de cursos de les escoles i aules de formació d'adults, consorci de normalització lingüística o altres, a tots aquells ciutadans que tinguin la necessitat d'aprendre'l. Les experiències de voluntariat per practicar la parla a més de donar bons resultats en l'aspecte lingüístic són una magnífica eina de socialització i convivència.

ACCÉS A L'HABITATGE

DEFINICIÓ DE LA PROBLEMÀTICA

Actualment l'accés a l'habitatge és una de les principals problemàtiques de molts catalans i catalanes. La impossibilitat de pagar hipoteques excessivament oneroses per les classes treballadores o d'accedir a lloguers assequibles ha fet que la disponibilitat d'una llar sigui un dels principals problemes de la població catalana.

Conjuntament a les pràctiques discriminatòries presents en l'accés a l'habitatge des del sector privat, hi ha una diversitat de criteris d'accés als habitatges protegits que, tot i ser legal, pot constituir una praxi discriminatòria per la ciutadania que no disposa de la nacionalitat espanyola.

La naturalesa del dret a l'habitatge com a dret no garantit fa que en l'àmbit municipal es donin dinàmiques que s'han de corregir: situacions d'infrahabitatge, sobreocupació... Tot i ser exemples clars de discriminació de classe, la població d'origen immigrant és, segons ens mostren les dades, especialment vulnerable a aquestes situacions.

MARC LEGAL

- Llei 29/1994, de 24 de novembre, d'arrendaments urbans
- Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial.
- Decret 55/2009, de 7 d'abril, sobre les condicions d'habitabilitat dels habitatges i la cèdula d'habitabilitat.
- Llei 18/2007, del 28 de desembre, del dret a l'habitatge.

VULNERACIÓ DEL DRET A L'HABITATGE

- L'ajuntament ha d'intervenir davant les situacions que vulneren l'accés del dret a un habitatge digne.

Accés a l'habitatge de promoció pública:

Habitatge: les persones residents de llarga durada s'equiparen a la ciutadania amb DNI. La resta, segons les lleis i les administracions competents.

La promoció pública va dirigida a tota la població en general i per tant, no és específica per a persones d'origen immigrant. No obstant, el fet migratori hi influeix en tant que implica un creixement demogràfic i que, per tant, es fa necessari redimensionar l'oferta pública d'habitatge

PROPOSTES D'ACTUACIÓ MUNICIPAL

La promoció pública va dirigida a tota la població en general i per tant, no és específica per a persones d'origen immigrant. No obstant, com en altres casos, bona part de les persones amb més dificultats d'accés a l'habitatge són persones amb nacionalitat no espanyola. Les restriccions que poden patir en l'accés a l'oferta pública d'habitatge com la discriminació oculta en el mercat privat, fa que la protecció del dret a un habitatge digne sigui clau en el futur de les polítiques socials del nostre país. Algunes de les línies municipals podrien anar en el següent sentit:

- Garantir recursos habitacionals per casos d'emergència. L'actual sistema de protecció de l'habitatge no garanteix

que cap individu pugui veure com l'expulsen de casa seva d'un dia per l'altre. En aquest sentit, és òptim tenir un recurs de primera acollida per aquests casos.

- Garantir l'accés al mercat de lloguer. Això és pot concretar en les següents accions:
 - Vetllar per la no discriminació en l'accés a l'habitatge dels municipi. Moltes vegades des del mateix sector privat es priva l'entrada de persones de determinats orígens en determinats habitatges, edificis o fins i tot barris. Aquesta mena de mà invisible, a part dels prejudicis que significa per la persona en concret, també generen dinàmiques de segregació residencial.
 - Quan sigui oportú, engregar programes d'intermediació en l'accés a l'habitatge.
 - Garantir l'accés de totes les persones, independentment del seu origen o de la seva consideració administrativa, a la borsa d'habitatge públic del municipi.
- En torn al mercat immobiliari.
 - Establir les sancions necessàries als habitatges buits o que poden ser objectes de fons d'inversió especulativa.
 - Activisme social i habitatge. Cal tenir en compte que des de diferents espais, com la Plataforma d'Afectats per les Hipoteques (PAH), es realitzen tant accions de denúncia com suports específics a persones que no poden accedir a l'habitatge. En aquest sentit, des de diferents PAHS s'han solucionat situacions concretes de persones que no podien accedir a cap recurs habitacional, ni públic ni privat. És per això que s'aconsella el suport i l'acompanyament a les diferents PAHS que hi ha al territori.

TREBALL

ACCÉS AL DRET AL TREBALL

Cal tenir en compte que les persones estrangeres són les més vulnerables davant de la precarietat laboral i les situacions d'abús, especialment quan no tenen solucionats els permisos de treball i residència.

Podem diferenciar dues situacions a les que donar diferent resposta des del municipalisme i els moviments socials:

- **Persones treballadores sense papers:** La seva situació administrativa és el seu principal obstacle per gaudir de drets laborals, de manera que es troben acceptant feines sense cap mena de cobertura en cas d'accident de treball i malaltia comú o professional, fent jornades inacabables i a canvi d'una escassa remuneració o fins i tot sense aquesta, només a canvi de sostre i/o aliment. Són les víctimes de l'esclavitud en ple segle XXI i al mig d'Europa, essent la prioritat adoptar mesures que apropin aquestes persones a la regularització administrativa. Més enllà dels drets laborals, podem dir que la situació de sense papers equival a la mort civil de la persona, que tampoc

no pot exercir cap altre dret civil, polític i social, donat que la legislació actual retalla tots aquests drets (cobertura sanitària, educació no obligatòria, drets polítics, etc) i els drets que sí que conserven aquestes persones també es veuen limitats (una persona sense papers te por de fer tràmits de qualsevol mena, de passejar tranquil·lament pel carrer, de llogar un habitatge, etc). La manca de papers ni de contracte no eximeix de responsabilitats als empresaris que incompleixen les seves obligacions salarials, de cotització i cobertura dels accidents de treball i malaltia dels seus treballadors i treballadores, però impedeix a aquestes persones demanar-ne el compliment i queden en situació totalment sotmesa als empleadors.

MESURES:

Crear punts d'informació per als treballadors i treballadores sense papers dels itineraris i requisits per la regularització; actuar de mediadors des de les institucions/entitats per convèncer els empleadors d'aquestes persones que els formalitzin un precontracte de treball (a qui tingui 3 anys d'empadronament i informe positiu d'arrelament li pot facilitar la regularització); acompanyar o derivar als sindicats/entitats adients les persones treballadores en els tràmits per denunciar l'explotació laboral (recordem que existeix una via de regularització pels casos en que pugui acreditar-se 1 any de treball continuat sense papers ni contracte, sempre que també es tingui els requisits d'empadronament i manca d'anecedents penals); exhortar als sindicats per a que acullin les demandes d'aquest col·lectiu de treballadors/es invisible en la negociació col·lectiva; posar especial cura amb les denúncies a Inspecció del Treball, que poden donar lloc a sancions a empleadors que tenen treballadors/es sense contracte però també poden ocasionar l'obertura de procediments d'expulsió contra les persones treballadores; incloure o exigir incloure aquest col·lectiu a l'hora de regular els criteris d'accés a allotjaments, consignes, dutxes o menjadors socials adreçats a treballadors/es; crear xarxes de suport mutu

en el cas de les persones netejadores de la llar i/o cuidadores de gent gran, infants i discapacitats o malalts, majoritàriament dones algunes de les quals es troben internes en les cases en les que serveixen, donat que l'aïllament del col·lectiu reforça les situacions d'abús i la impunitat dels empleadors/es; informar de les vies de regularització a aquest col·lectiu de les cures domèstiques (amb varis contractes que sumats assoleixin una mínima jornada de treball es pot accedir a la regularització si es compleixen els requisits d'empadronament i manca d'antecedents penals).

- **Persones treballadores amb papers:** Les persones treballadores que tenen permís de treball, com qualsevol persona amb nacionalitat espanyola, també poden ser objecte d'abusos o irregularitats. Tanmateix el factor estrangeria afegeix els ingredients per acabar acceptant feines sense contracte: menys contactes per trobar feina, desconeixement o dificultat idiomàtica per la comprensió de la legislació laboral i la d'estrangeria, necessitat d'enviar diners al país d'origen dels que depenen persones al teu càrrec, necessitat de pagar màfies que extorqueixen les persones a qui han conduït fins a l'Estat espanyol per manca d'alternativa legal d'entrada al país, etc.
- **Persones treballadores amb papers però sense contracte:** la manca de contracte no eximeix de responsabilitats als empresaris que incompleixen les seves obligacions salarials, de cotització i cobertura dels accidents de treball i malaltia dels seus treballadores i treballadores, però dificulta enormement gaudir dels drets correlatius a aquests. A aquest efecte universal, cal afegir en el cas de les persones estrangeres, un efecte encara més perniciosos: quedar-se sense renovar el permís per causa de la manca de contracte, la qual cosa t'envia a la casella de sortida, havent de passar de nou per tota la problemàtica de trobar-se sense papers, sense drets i per tant totalment vulnerable davant de les batudes policials, les màfies organitzades i els abusos en general.

MESURES:

Derivar els casos als sindicats de classe; mediar, pressionar i/o denunciar els empresaris per a que donin d'alta als treballadors/es; informar dels drets laborals a aquest col·lectiu; crear xarxes de suport mutu especialment en el cas de les treballadores de la llar i les cures, per assolir uns mínims salarials i de cobertura a la Seguretat Social, necessari per renovar permisos.

- **Persones treballadores amb papers i amb contracte:** en el pla teòric gaudeixen de tots els drets laborals i de Seguretat Social que els atorga l'Estatut dels Treballadors –en la seva versió retallada després de la reforma laboral de Rajoy i les anteriors de PP i PSOE, alguna d'aquestes fruit de negociació col·lectiva amb els sindicats majoritaris– però a la pràctica són el darrer esglaió de les classes treballadores, aquells i aquelles sobre les que recau la major precarietat, temporalitat, dobles i triples escales salarials, major mobilitat geogràfica i funcional, etc. perquè de la seva continuïtat a la feina depèn la seva renovació dels permisos i, en conseqüència, generalment seran les persones a oposar menys resistència a les ordres empresarials independentment de si perjudiquen o no els seus drets i interessos com a treballadors/es.

MESURES:

Informar i formar el col·lectiu sobre els seus drets laborals i sindicals; exhortar els sindicats per a que prenguin en consideració les especials dificultats del col·lectiu; en general incorporar-los a la lluita laboral, social i sindical per una millora de condicions a tots els treballadors i treballadores.

MENCIÓ ESPECÍFICA AL TREBALL AGRARI

TREBALL TEMPORER EN CAMPANYES AGRÀRIES:

La producció agrària de Catalunya se centra, cada cop més, en el monocultiu intensiu d'alguns productes, i alguns d'ells requereixen un gran només de mà d'obra temporal per a la collita; bàsicament les zones de fruita dolça i vinya. El treball estacional no afecta únicament a les persones migrades però sí són elles les que hi accedeixen en les pitjors condicions i amb una situació d'indefensió més gran en quan als drets laborals i l'accés als serveis socials. El treball temporer suposa l'arriba d'un gran nombre de persones de manera estacional en pobles agraris amb escassa població i pocs recursos d'atenció dels serveis socials.

La collita agrària és estacional, no únicament perquè es dona en un període concret de l'any sinó perquè es cull en dies i hores concretes. Això implica que les persones que treballen en la collita poden treballar al llarg de 3 mesos però amb jornades interrompudes de descans obligatori o jornades laborals diàries intensives que poden anar de les 10 a les 14 hores. A més

són borses de treball disponible en qualsevol moment segons la demanda puntual agrària.

DEFINICIÓ DE LA PROBLEMÀTICA:

La feina de la collita s'ha fet al llarg de les últimes dècades amb mà d'obra familiar, amb mà d'obra femenina (moltes dones accedeixen al treball remunerat en períodes molt concrets de l'any), amb estudiantat i a partir de mitjans de la dècada del 90 amb mà d'obra immigrant. Durant el període de creixement i expansió de la intensificació agrària de la fruita dolça i el sector vitivinícola (2000-2015) hi ha un gran augment de demanda de mà d'obra temporera que fa de reclam per l'arribada de persones immigrants que troben una oportunitat laboral (contracte d'uns dies alterns, una setmana o un mes, amb o sense contracte, amb o sense tenir la situació administrativa regularitzada), això genera les imatges de pobles i ciutats de la Plana fruitera de Lleida sobretot, però no únicament, amb campaments de barraques, persones malvivint en edificis agrícoles, o dormint en places i carrers de pobles i ciutats durant l'estiu. A partir de l'any 2000 la Generalitat promou una sèrie d'ajudes a sindicats, empreses agràries i ajuntaments per crear albergs d'acollida i contractar professionals del treball social o mediació per atendre una població migrant molt diversa; i s'inicia una certa pressió perquè la pagesia contracti i ajudi a la regularització de les persones migrats, en alguns casos amb èxit. Durant aquest període també es va iniciar els contractes en origen, que sindicats agraris van emprar per garantir-se la mà d'obra en un període concret, i que el govern espanyol va donar suport per tal de garantir el retorn als seus països de les persones treballadores. Actualment no hi hauria d'haver ja contractes en origen per l'elevat nombre d'aturats que hi ha a l'estat, però algun sindicat agrari continua mantenint-los amb el beneplàcit del govern espanyol.

A partir de l'any 2008 arriba la crisi en tots els sectors i també amb molta intensitat al preu de la fruita, i en menor mesura a la vinya. Baixen els salaris, augmenta l'explotació laboral de les persones temporeres, es redueixen els serveis socials i

l'atenció que s'adreçaven a aquesta població; i augmenta els controls policials sobre la situació administrativa de les persones treballadores. La caiguda de preus també afecta a les persones temporeres que en alguns casos ja tenen arrelament en el lloc de treball i només accedeixen a un treball remunerat i/o contracte durant aquest període.

Actualment la majoria dels contractes laborals es fan cada any a les mateixes persones, que la pagesia ja ha format en altres moments; però quan hi ha una punta de feina es busca personal a les borses de feina formals o informals, i també a través de intermediaris que carreguen els seus costos al salari de les treballadores (des d'ETT a estructures de tracta de persones).

L'obligació dels contractants és garantir un allotjament pels temporers, una part del cost de l'allotjament es carrega al salari percebut. Si l'empresa o explotació agrària no disposa d'allotjament propi ha de garantir-ne un a través dels albergs de cooperatives agràries, de sindicats agraris o serveis municipals. Per accedir a un allotjament s'ha de fer a través de l'empresa contractant, i per tant amb un contracte laboral. Per aquest motiu la majoria de la pagesia busca treballadors temporers amb allotjament propi, o els propis temporers diuen que tenen allotjament, quan en realitat es troben sense sostre, perquè no es carregui el cost al seu salari, ja que en moltes ocasions és l'únic salari que perceben en tot l'any; o bé per por a ser rebutjats per l'explotació agrària.

La resposta de l'administració davant els possibles conflictes de massificació de persones en situació de sense llar ha estat fins ara la de control policial a la situació administrativa, i la de pressió sobre els espais ocupats (a través dels serveis de neteja, o la presència constant de cotxes de policia, per exemple). En alguns pobles o ciutats s'ha articulat algun servei específic en els plans d'inclusió social, però es limiten a serveis mínim de repartiment d'aliments i/o serveis de dutxes i bugaderia. Per altra banda els sindicats no agraris pressionen amb les inspeccions de treball que tenen un efecte doble i negatiu sobre les persones migrants: per una banda la inspecció de treball avisa prèviament a l'explotació agrària que serà investigada (els treballadors sense contracte són acomiadats prèvia inspecció),

per altra banda, en cas de detectar-se treballadors sense contracte la persona contractant és multada i la persona treballadora en cas de no tenir la situació administrativa resolta se li obre una ordre d'expulsió o si ja la tenen se'ls confina en un CIE esperant la deportació. Per tant, les inspeccions de treball no són recomanables com a solució per a solventar les dificultats de les persones migrants.

Així doncs, és tracta d'un problema laboral que té greus efectes socials; i en el que intervenen administracions diferents.

POSSIBLES ACTUACIONS

- Fer un seguiment dels albergs d'acollida que disposa el municipi.
 - Conèixer quins són públics, quins pertanyen a sindicats agraris, etc. Revisar les condicions d'accés a l'alberg:
 - Qui pot llogar el llit (explotacions agràries o les pròpies persones amb necessitat de sostre)? Mediar per l'accés de tothom a un sostre, més enllà de si disposen o no de contracte.
 - Revisar si les grans empreses agràries empren els albergs públics com a infraestructura privada (o només les petites explotacions agràries que no disposen de recursos propis d'allotjament).
 - Vetllar per a què hi hagi professionals de la mediació i el treball social destinats a l'alberg.
 - Garantir l'accés a l'alberg per a totes les persones demandants, independentment de la seva situació administrativa.
 - Saber si els albergs es destinen a l'ús pel que van ser construïts (en alguns casos es poder haver transformat en el local social del poble i no es dona cabuda als temporers)
 - Garantir que els albergs disposin de les garanties d'habitabilitat: dutxes, llits, cuina (o repartiment d'aliments), llum, climatització, etc.

- Fer un mapeig de les zones d'assentaments, allotjaments precaris i pisos sobreocupats.
 - El mapeig ha de tenir com a objectiu dades estadístiques per fer demandes de construcció d'albergs, lloguer d'edificis privats o obrir edificis municipals, de les diputacions o dels consells comarcals per a les persones amb necessitat de sostre.
 - Identificar els espais de vulnerabilitat per a l'actuació dels serveis socials i el garantir l'accés a l'alimentació i el sostre.
- Fer un mapeig dels serveis i recursos que puguin ser accessibles per a les persones temporeres.
 - Facilitar informació a les persones temporeres sobre els seus drets laborals i d'accés als recursos sanitaris, socials, etc. a nivell municipal, comarcal i provincial.
 - Revisar que els serveis socials atenguin a les persones temporeres en situació de sensellarisme o sense documentació administrativa.
- Garantir que totes les persones temporeres estiguin empadronades. Sol·licitar a les professionals que fan atenció directa amb aquesta població que coneguin la situació d'empadronament, si no ho estan en els seus pobles o ciutats d'origen intentar que accedeixin al padró del lloc de treball actual.
- Fer campanyes de sensibilització sobre l'aportació econòmica dels temporers, les collites no són possibles sense aquesta mà d'obra. Fer accions de sensibilització entre la població local sobre la situació de les persones migrades.
- Fer seguiment i control de les aportacions econòmiques dels ajuntaments a les empreses agràries o a fires i activitats de promoció dels productes agraris que no garanteixin els drets de les temporeres: evitar que fons públics es destinin a empreses que no donen allotjament o que vulneren els drets laborals.
- Fer campanyes de denúncia en cas de contractes en origen per part dels sindicats agraris, o de l'administració municipal i comarcal en cas de negligències a l'hora de

gestionar els serveis públics i d'atenció a les persones temporeres.

- Garantir la participació en la vida social i cultural dels pobles i ciutats a les persones temporeres.

ACOMPANYAMENT EN DELICTES D'ODI RACIAL I DISCRIMINACIÓ.

APROXIMACIÓ

Diferents estudis i memòries (només com a aproximació ens podem referir a les darreres memòries de SOS Racisme o de la fiscalia especial de delictes d'odi i discriminació a Catalunya), ens mostren una pluralitat d'accions, tant de particulars com d'institucions, que podrien ser qualificades com a delictes d'odi racial i discriminació.

L'especial vulnerabilitat d'alguns col·lectius, entre elles les persones estrangeres, fa que sigui difícil que reclamin empara a institucions, de les quals és lògic que desconfiïn, o fins i tot d'entitats, associacions o col·lectius de defensa dels drets de les persones migrades.

En el «Manual pràctic per a la investigació i enjudiciament de delictes d'odi i discriminació» (Aguliar, 2015), s'esmenten els següent motius pels quals no prospera la persecució dels delictes d'odi:

- Desconeixement per part de la víctima que es poden denunciar determinades accions discriminatòries.

- Minimització dels fets per part de les víctimes o per part de les autoritats competents per a investigar-los.
- Atenció deficient a les víctimes, que no permet que posteriorment s'apoderin per a impulsar un procés de denúncia.
- Manca de formació per part de les persones que poden detectar situacions de racisme, discriminació...

És per aquest motiu que des del municipalisme hem d'acompanyar aquelles persones que són víctimes del racisme per a fer valer els seus drets, restituir la seva situació concreta i preveure que no es torni a donar aquesta situació.

Cal tenir en compte que la discriminació per raó d'origen pot ser exercida en diferents àmbits (laboral, oci, espais públics, cossos de seguretat, administracions públiques...) i segons aquest àmbit les actuacions a desenvolupar poden ser molt diverses.

MARC LEGAL

El codi penal vigent tipifica, en l'article 510, els delictes d'odi de la següent manera:

1. Els qui provoquin a la discriminació, a l'odi o a la violència contra grups o associacions, per motius racistes, antisemites o altres motius referents a la ideologia, religió o creences, situació familiar, la pertinença dels seus membres a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, malaltia o minusvalidesa, han de ser castigats amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos.
2. S'han de castigar amb la mateixa pena els qui, sabent-ne la falsedat o amb menyspreu temerari cap a la veritat, difonguin informacions injurioses sobre grups o associacions en relació amb la seva ideologia, religió o creences, la pertinença dels seus membres a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, malaltia o minusvalidesa.

Per tant ens trobem davant tres supòsits de fet:

- **Foment o incitació de l'odi i la hostilitat** contra grups o persones per la seva pertinença a una determinada religió, ètnia, origen...
- La **difusió de material** que fomenti aquest tipus d'odi.
- La **negació o enaltiment** dels dels delictes comesos contra grups o persones per la seva pertinença a determinada religió, ètnia, origen...

MESURES:

Des del municipalismes podem emprendre les següents mesures a fi de combatre la xenofòbia i el racisme:

- **Mesures de prevenció:** Ateses les dificultats per a denunciar les accions de xenofòbia, racisme, odi... es proposen un seguit d'accions que poden ajudar a combatre-es:
 - Campanyes formatives i informatives per a què les possibles víctimes coneguin els seus drets i els mecanismes de denuncia.
 - Campanyes formatives i informatives per al conjunta de la població.
 - Formacions específiques per al conjunta de professionals de l'administració. Aquestes formacions haurien de tenir tant un eix sensibilitzador (per evitar la minimització d'aquesta discriminació), com un d'informacions sobre com actuar.
- **Mesures de detecció:** Ateses les dificultats per a què les víctimes denunciïn les vulneracions dels seus drets es fa necessari que des dels municipis tinguem mecanismes de detecció. Així, la creació d'observatoris sobre racisme i xenofòbia, taules de tècnics i ciutadania específiques per a analitzar aquestes pràctiques, oficines d'atenció que acullin aquest tipus de denúncies... seran un pas indispensable en la lluita contra la xenofòbia i el racisme.
- **Mesures d'acompanyament i apoderament:** Cal tenir en compte que quan una persona està decidida a denunciar uns fets, ja sigui en l'àmbit penal com en l'administratiu o en altres, rebrà una pressió per a intentar dissuadir-la. Existeix doncs l'obligació d'acompanyar a tothom que

es trobi en una situació així. Aquest acompanyament ha de tenir en compte tant la part juridico-administrativa (assessorament i iniciatives legals) com la part afectiva i social. No ha de quedar cap dubte del posicionament respecte aquests casos.

- **Mesures de denuncia:** A part de la denúncia penal hi poden haver-hi altres accions efectives en contra de la xenofòbia i el racisme. Les mostrarem per àmbit d'acció:
 - **Àmbit laboral:**
 - Es pot acudir a la Inspecció del Treball i la Seguretat Social a denunciar el fet. Es poden posar en coneixement els fets tant per via telemàtica com presencial. Poden ser objecte d'estudi per part de la Inspecció tant el tracte discriminatori rebut de forma individual com altres formes (per exemple, anuncis de feina amb continguts xenòfobs,)
 - Col·lectius i sindicats de lluita en contra el racisme i la xenofòbia (SOS Racisme, sindicats...).
 - **Àmbit de l'oci.** Tot i ser un dels àmbits on es creu que hi ha més impunitat, en realitat existeixen mecanismes de denuncia legal que s'han de tenir en compte:
 - Sol·licitar el full de reclamacions. Serveix per una banda com a prova (per la posterior denuncia) i, per l'altra, s'insta a les autoritats de consum (Generalitat) a actuar. En cas que no es faciliti es pot trucar a la policia per a què instin al local a donar el full.
 - Denuncia davant les autoritats de consum de la Generalitat o del mateix ajuntament. Aquestes, de forma paral·lela a la via penal, si s'ha obert, poden incoar un expedient sancionador.
 - Es pot exigir una compensació per danys i perjudicis a través del sistema arbitral de consum (Llei general de defensa de consumidors i usuaris, RL 1/07)

- **Denúncies cap a les forces i cossos de seguretat.** Tot i les dificultats per a demostrar les actituds o agressions racistes, xenòfobes... per part de policia local, mossos d'esquadra... ha de ser un àmbit que no pot quedar impune, sobretot atenent al fet que són qui exerceixen el monopoli de la violència. Per tant, en aquests casos, queda més justificat que mai l'acompanyament que hem de realitzar a qui denunciï. A part de les denúncies penals, hi ha les generalistes tant al Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya com en el mateix Síndic de Greuges.
- **Àmbit de les institucions.** Davant les accions discriminatòries per part de les institucions (educació, salut, habitatge...), podem acudir als següents recursos:
 - Serveis especialitzats segons el tipus de discriminació. Així podrem acudir a la inspecció d'ensenyament, de salut o altres a fi de denunciar els fets.
 - Queixa davant les oficines de síndic de greuges de la Generalitat o dels ajuntaments.
 - Acudir a normatives específiques segons els casos que identifiquen autoritats competents per a conèixer dels casos de discriminació.
 - Acudir a la via penal.

